

FICCIO PER EXPLICAR NO-FICCIO, O COM POSAR COLOR A LES OMBRES

L'estiu del 2022 vaig començar a publicar les meves cròniques a *La Vanguardia*. Publicar còmic periodístic en un diari generalista era una cosa que feia molts anys que intentava. D'ençà que vaig començar a ficar la banya en el món del còmic, vaig descobrir que *lo meu* era el còmic de no-ficció, còmic periodístic, històric, o fins i tot còmic d'assaig, com se'm va dir quan vaig publicar *Un món d'art brut*. No podia ser d'una altra manera, abans del món del còmic jo havia fet carrera d'il·lustrador, i encara practico aquesta disciplina cosina germana del còmic, evident. De fet, dins la il·lustració, la meua especialitat és la il·lustració de premsa. Sense voler-ho, tot acaba anant sempre cap aquí; sense plantejar-m'ho prèviament, més ben dit, perquè de voler-ho sí que ho vull. Al diari no vull fer històries que hom acostuma a trobar dins els còmics habituals: vull utilitzar el llenguatge seqüencial, el còmic, per explicar absolutament tota mena d'informació, fins i tot per reflexionar.

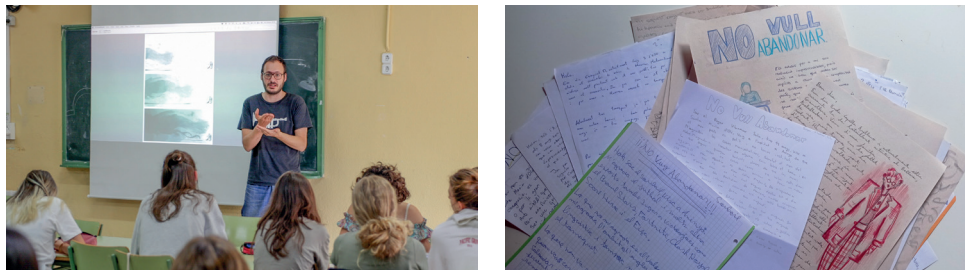

Tant és així que quan aquell estiu en Pau Llonch em va proposar de fer el còmic que ara teniu a les mans, no m'hi vaig poder negar. La Fundació Bofill fa més d'un any que està impulsant (i invertint!) en moltes accions per fer soroll sobre l'Abandonament Escolar Prematur (AEP). Dins d'aquestes accions està promovent un conjunt de recerques acadèmiques i iniciatives amb entitats locals, activistes i municipis en el marc d'una crida de país per reclamar un pla de xoc contra l'abandonament escolar a Catalunya. Tota aquesta feina és la llavor d'aquest còmic.

El que a mi em va captivar i motivar és saber que, lluny del que estava acostumat a llegir en estudis acadèmics (perfectament objectius però sovint massa freds, als meus ulls), aquí s'havia mogut el focus amb una recerca

Després d'una primera fase on em limitava a voler traduir exactament els relats en vinyetes, vaig entendre que el millor era utilitzar la informació d'una manera obertament creativa, vaja, fer «un Oriol Malet 100% Oriol Malet» (les paraules no són meves i m'afalaguen). És aquí on va entrar la idea de crear una ficció com a fil conductor per explicar no-ficció. I és que aquest còmic bascula entre els dos pols: una història inversemblant que dona pas a testimonis reals. La peripècia és hereva de la meua influència d'històries surreals al més pur estil *The Twilight Zone*, amb poc diàleg, visual, centrant l'acció als passadissos foscos d'un institut qualsevol, i pretén captar l'atenció, enganxar el lector, que per primer cop per a mi era d'un perfil jove. L'altre extrem són les històries biogràfiques a les quals dona pas la fantasia: aquestes són reals, fins a tal punt que el 90% de les bafarades que expliquen vivències estan pràcticament copiades dels nostres protagonistes d'estudi.

De seguida vam veure que en algun moment calia que em trobés amb aquests nanos que s'havien obert tan generosament per fer possible un relat fidel a aquesta problemàtica. No tenia entre mans un projecte on l'autor treballa sol al seu estudi durant tot el procés, això d'ara havia de ser més orgànic, col·lectiu. I el contacte amb ells va arribar en ple procés creatiu. Tal com m'esperava, la comunicació amb els nanos va fer que el projecte mutés, evolucionés. Els vaig explicar què estava fent, les meves intencions, i els vaig demanar que hi participessin, que opinessin. Els vaig explicar una història fantasmagòrica on les ombres com a metàfora de l'abandonament convertien l'escola en un malson per al nostre (o és la nostra?) protagonista. Alumnes i professors em van avisar: no podia fer un retrat massa individual. Era important mostrar la multiplicitat, transversalitat, variabilitat del perfil d'abandonador. Cop de timó i la història que va continuar creixent, aquest cop sí, cap a una història més coral, de gent que s'ajuda, de joves que es donen oportunitats a si mateixos, però que sobretot demanen (a un entorn que sovint no els escolta) que necessiten més recursos, canvis en el sistema... No tot ha de ser responsabilitat seva.

I així ens situem al primer trimestre del 2023. Aquí el projecte es va perfilant fins a arribar al que teniu a les mans. Allò que havia començat amb els nostres prota-

gonistes de l'estudi es va estendre a les aules d'uns quants centres educatius. El còmic continuava evolucionant, ara ja estava en plena fase de color, les ombres havien quedat enrere, i buscava la solució, que estava a les mans de Cris: als seus llapis, als seus pinzells, encara que no se n'adonés.

El còmic creixia, i la meua vinculació amb el projecte també. Vam aprofitar la decisió de fer partícips uns quants alumnes de diferents centres catalans de les causes estructurals que condueixen a l'abandonament. Vam recórrer part del territori explicant el còmic, escoltant el parer de mestres i alumnes, a qui els demanàvem reflexionar i escriure sobre aquesta problemàtica. També els explicàvem com l'art serveix per reflexionar sobre un mateix, per situar-se en una posició crítica i per demanar al seu entorn que hi aportï la seva part, perquè és també l'entorn el que determina els camins de les pròximes generacions.

I així és com, un any després, ja a les portes de l'estiu del 2023, aquest còmic ha esdevingut una obra creada de forma orgànica, i en part col·lectiva, que parla d'una realitat, la dels nostres joves, que està condicionada per la manera en què els adults els oferim un camí.

Aquest és el què-qui-com del còmic que heu llegit, però aquest còmic no és el final del camí. Ara comença una nova etapa, la de fer-lo voltar, llegir-lo, reflexionar-lo, compartir-lo, criticar-lo i, per què no, obrir els ulls a qui els ha d'obrir.

Ens veiem al setembre.

Oriol Malet